

Az Ige növekedése

Lekció: Jer. 1.1-10.

Textus: ApCsel. 9.1-22

2009. ápr. 26.

Gazdagrét

A megtérést munkáló Jézus

Saul megtérése az egyháztörténelem legismertebb, leghíresebb megtéréstörténete. Mintegy mércéjévé vált minden megtérésnek, megfordulásnak, legyen ez evangéliumi, vagy éppen teljesen profán. Pálfordulás sok mindenben lehetséges, és a kifejezés ma már nem feltétlenül jelent Jézushoz fordulást, bibliai értelemben vett megtérést. Erről a történetről, Saul megtéréséről köteteket írtak. Nem pusztán a spirituális-bibliai értelemben vett megtérést vizsgálták számosan, de a megtérés pszichológiáját is. Voltak, akik az egész sauli megtérést pusztán lélektanilag, sőt, orvosilag akarták megérteni. Lehet, hogy Pálnak epilepsziás rohama volt a damaszkuszi úton... Mások szerint az agymosás klasszikus esetével találjuk szemben magunkat. Saul megfeszített idegállapotba került, majd teljes összeomlás következett, hallucinációkkal és nagyfokú befolyásolhatósággal együtt. Ezt csak még súlyosabbá tette az étlen-szomjan töltött három nap, amely után Anániás és a damaszkuszi keresztények indoktrinálták. (Stott, Acts, 166.) Az elemzéseknek se szeri, se száma.

A kizárólag Saul személyére, megtérése belső, lelki folyamataira fókuszáló vizsgálódások helyett mi más oldalról közelítünk. Ennek lényege, hogy még ennek a történetnek sem Saul, a főszereplője, hanem a názáreti Jézus Krisztus. Jézus cselekszik Saul megtérésében, elhívásában. Ráadásul Jézusnak ez a munkája nem kizárólag egy egyént érint, hiszen Saul a pogányok apostolának hívja el. Nem egy ember pálfordulásáról van pusztán szó, hogy azt vizsgálgassuk, mi ennek a magyarázata lelkileg-testileg, hanem arról a misszióról, amit a Szentlélek erejében végeznek a tanítványok. A feltámadott Jézus azt a parancsot adta nekik, hogy várják meg, amíg kitölti Szentlelkét, aki által erőt kapnak és tanúi lesznek Jeruzsálemben, Júdeában, Samáriában, és a föld végső határáig. Lukács elénk adta az Apcselben, hogyan áradt ki a Szentlélek és született meg a jeruzsálemi gyülekezet. Az István megkövezésével kialakuló üldözés, amelynek Saul is részese volt, elősegítette az Ige terjedését, növekedését. Fülöp hirdette Krisztust Samáriában, majd egy afrikai embernek is. Minden egyre jobban arra mutat, azt készíti elő, hogy az evangélium eljusson a föld végső határáig, a pogányokhoz. Ebben az összefüggésben olvastuk ma azt, hogyan hívja el Jézus a pogányok apostolát, Saul. Saul megtérése Jézus munkája nemcsak Saul életében, hanem az egyház missziójának a kibontakozásában. Lássuk hát, hogy ki ez az ember, akit Jézus szolgálatába állít. Hogyan hívta el őt a misszió Ura? Mi a megtérés lényege? Hogyan cselekszik Jézus a megtérésben? Három pontban foglalom össze az Ige üzenetét: Jézus iróniája, Jézus hatalma, és Jézus iskolája a megtérésben.

I. Jézus iróniája

Jézus iróniája Saul megtérésében és elhívásában az, hogy nála reménytelenebb jelöltet nem könnyen találhatott. Ennél lehetetlenebb választást nehéz elképzelni. Lukács pontosan felépíti az olvasó számára a helyzet elképzelhetetlen voltát, és ezzel

együtt Jézus iróniáját, amellyel üzen minden olyan személynek, akik üldözik a kibontakozó mozgalmat. Saulról olvassuk, hogy jelen volt István kivégzésénél, sőt, a hamis tanúk, akik a megkövezésben élen jártak, az ő lábai elé tették le felsőruháikat. Lukács azt is hangsúlyozza, hogy Saul egyetértett István kivégzésével, sőt, a meginduló üldözés élére állt, pusztítva az egyházat, férfiakat és nőket elhurcolva és börtönbe vetve (Apcsel. 7.58-8.3). A ma olvasott szakaszban pedig azzal mélyíti el a Saulról megrajzolt képet, hogy „*az Úr tanítványai ellen fenyegetéstől és öldökléstől lihegve*” ment a főpaphoz felhatalmazást kérni a damaszkuszi Jézus-követők elleni eljárásra. Már Kálvin János megjegyzi, hogy ez a nyelvezet úgy festi le Sault, mint egy pusztító és őrzöngő vadállatot, amely áldozatát széttépi. Hogy ez mennyire nemcsak Lukács megállapítása, azt jól mutatja, hogy amikor Pál apostol mondja el (szintén az Apcselben) ugyanezt a történetet, úgy utal magára, mint aki „*féktelen őrzöngésében*” üldözte Krisztus követőit (Apcsel. 26.11). Azt is látnunk kell, hogy ez a vadállati indulat, féktelen őrzöngés a legteljesebb mértékben azonosult Saulban Isten iránti rajongással. Saul a híres és neves Gamáliél rabbi tanítványa volt, aki beléplántálta a tóra tiszteletét, szeretetét, a vallásos elkötelezettséget, amit Pál nevezett később Isten iránti rajongásnak (Apcsel 22.3kk). Saul tehát Isten iránti rajongásból üldözte Krisztus követőit, hiszen meg volt arról győződve, hogy ez az egész mozgalom istenkáromló. Ő istentiszteletként látta azt, ami a másik oldalról nézve vadállati, vérgőzös őrzöngésnek bizonyult. Mindebben az valósult meg, amit Jézus így helyezett tanítványa szívére: „*eljön az óra, amikor mindaz, aki megöl titeket, azt hiszi, hogy Istennek tetsző szolgálatot végez.*” (Jn. 16.2)

Miért Sault választotta és hívta el Jézus a pogányok apostolának?

Meggyőződésem, hogy minden magyarázat elhomályosítja az egyetlen és igaz választ, amely Jézus fenséges hatalmára és dicsőségére mutat. Szokás azt mondani, Saulal kapcsolatosan is, hogy rablóból lesz a legjobb pandúr. Ezzel a közmondásos bölcsességgel vajon kimerítettük-e annak kérdését, hogy Jézus a legreménytelenebbet és a legérdemtelenebbet választja? Nyilvánvalóan nem! Vagy hosszan lehetne érvelni, hogy Saul gamálieli iskoláztatása, tarzuszi, azaz diaszpórai zsidó háttere hogyan tette őt alkalmassá arra, hogy a pogányok apostola legyen. És míg mindez igaz, a lényegi kérdést mégsem válaszolja meg, sőt, csak elhomályosítja. Tudniillik azt, hogy Jézus szabad döntésből választja ki leghűségesebb munkatársának legádázabb ellenségét. Ez Jézus iróniája, humora, amit egy bibliamagyarázó így foglalt össze: „*Egy üldöző farizeus áttérése a pogányok apostolává mélységes paradoxon ... Saul megtérése a Gamáliel által megfogalmazott ironikus igazság (5.38-39) paradigmatiszta kifejeződése: senki sem dolgozott keményebben, hogy gyökerestül kiirtsa a messiási mozgalmat, mint a főpap eme ügynöke. Saul kudarca ezen a téren, valamint átalakulása a Messiás legbátrabb szószólójává Lukács és olvasói számára a legbiztosabb jele annak, hogy a megfeszített Messiás valóban az Úr, és mozgalmuk 'Istentől való.'*” (Johnson, Acts, in: Sacra Pagina, 166) Jézus iróniája Saul választásában, megtérésében, elhívásában mindenekfelett való dicsőségét munkálja.

Jézus azt választja, akit mi nem választanánk. Azt hívja el a megtérés munkálásában, akit mi nem hívnánk el munkatársnak. Azt szólítja meg, akinél mi sokkal jobbat tudnánk. Egyrészt így van ez velünk is: hogy-hogy mi vagyunk azok, hogy-hogy én vagyok az, akit elhívott? Ugye el tudod neki mondani: Uram, miért én? Milyen ellenséges voltam... Vagy milyen nyomorúságos vagyok... Milyen méltatlan,

mennyire tele gyűlölettel, becsvágygal, pusztító szenvedélyekkel, csalással és hamissággal... Miért engem, Uram? A válasz: Jézus iróniája. Azon mutatja meg dicsőségét és hatalmát, akiről a legkevésbé gondolnánk. És ez nem csak veled van így, hanem a melletted ülővel is. Amikor azt mondanád magadban, büszkén, kevélyen, hogy „ezt, Uram?” Erről gondolod, hogy bármire is jó lesz a gyülekezetben – a te országodban, Uram? Nem tévedtél...? Akkor azt válaszolja, igen, ő az én választott eszközőm.

Van azonban Saul megtérésének egy másik oldala is, amely szintén fontos számunkra: Jézus hatalma a megtérésben.

II. Jézus hatalma

Eddig azt a kérdést tettük fel, hogy miért éppen Sault választotta ki Jézus, az egyház, a misszió Ura. A következő kérdés azonban az, hogy hogyan volt képes ezt a vadállati őrzöngőt megszólítani, és megváltoztatni. Tudniillik fontos kérdés a „miért?”, de legalább ilyen megkerülhetetlen kérdés a „hogyan?”.

Ezt a kérdést azért kell feltennünk, mert ki az közülünk, aki egy ilyen őrzöngőnek elkezdene beszélni Jézusról, abban a reményben, hogy az illető megtér? Ki az, aki hisz az evangélium erejében ma is úgy, hogy tudja, abban ugyanaz a Jézus jelenik és szólal meg, mint aki a damaszkuszi úton? Ki az közülünk, aki valóban hiszi, hogy az evangélium Isten ereje minden ember üdvösségére, aki hisz? (vö. Róm. 1.16)

Néhány héttel ezelőtt cursillón szolgáltam. A cursillo három napos, intenzív elmélyülés az evangélium valóságában és erejében, Nevezhetjük evangélizációs kurzusnak is. Volt ott egy hatvanas éveiben járó férfi is, aki nagyon ellenségesen viselkedett. Hozzászólásaival teljesen lehetetlenné tette a kics csoportos beszélgetést, ezért kérték, hogy üljek be a csoportba egy alkalomra, és próbáljak segíteni. Láttam, hogy nagyon nehéz a helyzet. Minden gondolata valóban ellenségeskedés volt. Gyorsan elmondta, hogy miért nem akart Jézus egyházat, és a papok nem igazán valók semmire. Majd amikor valaki ajkáról elhangzott a „pálfordulás” kifejezés, Saul megtéréssel kapcsolatban, azonnal hozzátette, hogy ez a jellemtelenség netovábbja. A helyzet nehéz volt, és nem volt sok remény a változásra. A munkatársak megbeszélésén, ahol foglalkoztunk a problémával, azt mondta a másik lelkipásztor, hogy milyen nagy dolog lenne, ha Jézus őt szólítaná meg, elérné a kegyelem, és megváltozott emberként menne el. Magamban csak annyit mondtam, hogy lehetetlen. Tisztán emlékeztem arra, hogy mennyire nem hittem ebben. Nem azért, mert azt gondoltam, hogy ő nem kell Jézusnak, hanem azért, mert azt gondoltam, túl nehéz eset. Másnap, igen, Isten engem megszegyenítő és megalázó munkája által, éppen az én igehirdetésem alatt fordult meg. Utána majdnem három órán keresztül hallgattam, amint feltárta hihetetlen nyomorúságokkal, fájdalmakkal, küszködésekkel, jószándékkal és bűnökkel teli életét – nemcsak nekem, hanem Jézusnak is, akihez végül együtt imádkoztunk. Megváltozva, ragyogva ment haza ez a férfi.

Jézus hatalmas ereje jelenik meg a megtérésben. Saulnak az Úr különleges módon jelent meg a damaszkuszi úton, hatalmas fénnel, ragyogással, amelynek következtében a földre esett. Ellenállhatatlan erő érte el, amely erőhöz érhető, jézusi szó kapcsolódott: „Saul, Saul, miért üldözöl engem? ... Ki vagy, Uram? ... Én vagyok Jézus, akit te üldözöl.” Úgy tűnhet számunkra, hogy Jézus olyan elementáris erővel

ragadta meg Saul, hogy nem volt más választása, mint megtérni. Mégis azt kell mondanunk, hogy ez a szuverén jézusi kegyelem és jézusi hatalom, amely elérte a damaszkuszi úton, ami megtérésre vezette, amiben apostoli küldetését nyerte el, nem volt előzmények nélküli, és nem volt ellenállhatatlan abban az értelemben, hogy Saulnak nem volt más választása, mint megtérni.

Pál apostol, amikor maga számol be a megtéréséről, hozzáteszi Jézusnak egy másik mondatát is az itt leírtakhoz: „*Nehéz neked az ösztöke ellen rugódoznod.*” (ApCsel. 26. 14) A kép arra enged következtetni, hogy amint a jószágot erősen kell ösztökélni újra és újra egy irányba, és hiába ellenkezése, a végén csak betörik, úgy Saul életében sem ez volt az első indíttatás a megtérésre. Bizonyosan hallott Jézusról, ha ugyan nem látta őt még Jézus jeruzsálemi szolgálata alatt. Látta azokat a Jézushoz hű férfiakat és nőket, akiket üldözött, nem beszélve arról, hogy végignézte István vértanú halálát és ezzel együtt hallotta bizonyágtételét. Nyilvánvaló, hogy ezek az események dolgoztak benne, mindezekon keresztül Jézus noszogatta, ösztökélte őt a megtérésre. Mindezek után érte el őt Jézus minden kételyt elsöprő jelenléte a damaszkuszi úton. Ez a jelenés azonban nem kényszerítette őt másra, mint hogy a földre esett, majd elvesztette látását, és így kellett bevezetni a városba. Jézus megtérésre hívó ereje és hatalma elérte a keményszívű, mindvégig ellenálló, féktelenül őrzöngő embert, de ezzel a megtérés és elhívás még nem lett teljessé. Saulnak igent kellett mondania arra a hatalmas Úrra, aki elsöprő erővel jött el hozzá. Ennek az „igen mondásnak” szeretnék egy részletére rámutatni a következőkben.

III. Jézus iskolája

A megtérés történetben addig jutottunk, hogy Jézus isteni iróniával és hatalommal eljött Saulhoz, és feltárta előtte fanatikus Isten-rajongásának elvakult, elveszett, céltévesztett, azaz bűnös voltát. Ezzel megmutatta neki, hogy életének alapvető iránya elhibázott, hiszen miközben – telve gyűlölettel – azt hiszi, hogy az Urat szolgálja, valójában Isten ügyének legnagyobb ellensége. A történetben itt két imádkozó emberrel találkozunk, akikben Jézus munkálkodik: az egyik Saul, a másik Anániás. Mindkét férfi Jézus iskolájában, a megtérés iskolájában van: imádkoznak. Jézus Saul megtérésének teljességét mindkettőjük imádságos jelenlétén keresztül teljesíti be. Ez az imádságos jelenlét az, amely sajnos gyakran hiányzik, vagy legalábbis nem kap elég hangsúlyt a mi gyakorlatunkban. Ezért is fontos, hogy ebben az évben a böjt és az imádság gyülekezeti életünk egyik hangsúlya.

Sault tehát vakon, kézen fogva vezetik be Damaszkuszba, ahol „*három napig nem látott, nem evett, és nem ivott.*” Ebben a három napban Saul böjtölt és imádkozott. Nem elég részesévé lenni a Jézussal való találkozás ellenállhatatlan kegyelmének, ezt a találkozást be kell engednie élete, gondolkodása, akarata, érzelmei legmélyebb rétegeibe. Őt, aki igaza teljes tudatában tartott Damaszkuszba, botorkáló nem látóként vezetik be oda. Vaksága mindennél erőteljesebben beszél neki önigazult elvakultságáról, istentelen kegyetlenségéről. Hogyan lehetett ilyen vak? Hogyan okozhatta ennyi ember szenvedését? Micsoda veszteségeket okozott keményszívűsége másoknak? Hogyan szállhatott szembe magával, az Úrral? Megkönyörül-e rajta a hatalmas erejű Jézus, akivel szembeszállt, akinek korábbi jelzéseit figyelmen kívül hagyta? Fog-e még az életében látni, és jó lesz-e még valamire Istennek, aki ellen

mindent megtett, amit csak tehetett? Jó-e még elrontott élete bármire is? A három nap sötétség, böjtben és imádságban, Saul megtérésének a része, a megtérés iskolája. Céltévesztettségének felismerése, átgondolása, és az új irány keresése. Az igazi bűnbánat és összetörettetés ideje. Az Úr előtt való sírás, alázat és esdeklés helye, amelyben megfog an egy egészen új látás, egy egészen új élet, egy egészen új Saul: Pál apostol. Ez az az időszak, amelyet sokan ma, amikor Jézus erejével, szeretetével, jelenlétével találkoznak, kihagynak. Nem megy végbe a megtérés, a hiábavaló élet feletti megszorodás, a korábbi céltévesztettség és istentelenség feletti fájdalmas összetörettetés, és nem fog an meg az az új élet, amely feltétel nélkül Jézusra bízta magát és engedelmeskedik neki. Az a csendes, befelé és Isten felé forduló időszak, amelyben Jézus oly sok mindent el kell hogy végezzen az új megtérőben, elsikkad. De ez nem kizárólag a saulok, a megtérők mulasztása, hiszen ami Saulban megfog an, egy másik imádkozó ember, a megtérés iskolájában járó Anániás engedelmessége által jön életre. Isten rajta keresztül beszél hozzánk, Jézus tanítványaihoz.

Anániás imádkozó tanítvány, olyan ember, aki a Szentlélek jelenlétében és vezetésében él. Aki megtanult imádkozni a megtérése idején, és imádságban jár később is. Élő kapcsolata van az Úrral, aki megszólítja, és Saulhoz küldi. Az imádságos élő kapcsolatot aláhúzza az a mozzanat, ahogyan Anániás tiltakozni kezd, mondván, hogy ő is ismeri ezt a Sault, tudja, miért jött Damaszkuszba, és nyilván az Úr tévedett, amikor ezt a parancsot adta neki. Feltűnő, hogy Anániás nem abban bizonytalan, hogy valóban az Urat hallotta-e, hanem az a kérdése, hogy miért kér az Úr ilyen nehezen érthető dolgot. Ugyanakkor Anániás, az imádkozó tanítvány nemcsak azt tanulta meg, hogy meghallja az Úr hangját, hanem azt is, hogy engedelmeskedjen neki, ezért elmegy Saulhoz, imádkozik érte és hirdeti neki az Úr elhívását, ahogy Jézus parancsolta. Saul szemei megnyílnak, megkeresztelkedik, ami a teljes elköteleződés jele, majd eszik, erőre kap, és elkezd Jézust hirdetni a zsidóknak.

A megtéréstörténet, amely egyben a korai egyház missziótörténetének is egy fontos és döntő lépése, magában foglalja Jézus iskoláját, az imádság iskoláját. Azt hogy a megtérő, az elhívott Jézus előtt leborulva imádkozik, hasonlóan a gyülekezethez, a tanítványok közösségéhez. Az imádságban adatik Jézus jelenléte a Lélek által, az a jelenlét, amely vezeti az első gyülekezetet a misszióban, amely által növekedik az Úr Igéje.

Jézus itt is, ma is, most is hasonlóan munkálja a megtérést közöttünk is általunk. Megszólítja és elhívva a legreménytelenebbeket, kegyelmét kiárasztva az ellenszegülőkre, miközben az imádság iskolájába, csodálatos és kegyelmes jelenlétébe hív mindannyiunkat újra és újra a Lélek által. Ámen!